

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
Hirdetések díjszabás szerint.	

Koldusok. — Házi szegények.

I.

A kevésbé termékeny év őszutója már meghozta a szükségét. Itt van a tél is, vele együtt pedig a nyomor. Az őszutó megszorította az utcai koldusok számát, a tél pedig csinál elég házi szegényt. Nem említen a proletárokat. Piriceljenek most a tücsökkel, ha nyáron kinevették a hangyákat. Minden utcáson felhangzik: Adjanak, Isten nevében adjanak! . . . Szánalmas alakok az utcaszögletű koldusok. Nyomorék tagjaikkal, bémult érzékeikkel és hiányos rongyaikkal, mintha reklámot akarnának csapni. Kevés az irgalmas szív. A kinek szíve megesis rajtok, bár magának legyen és hozzátartozóinak betevője. Különbösen az ő sora is csak egy újjnyival különbözik amazokétól. „A kereknek öt fala, ha ma rajtad, holnap rajtam,” így gondolkodik, s a mit a kiaszott remegő kolduskézbe tehetne, göröcsösen szorítja övéibe. A jövő irgalmatlanná teszi. Évégre első személy az „én”, második a „te.” „De necessariis vitae non

est obligatio faciendi elemosynam.” (L. II. I. I. § 30.) ez egész természetes. De azért láttam koldust, ki nyomorultabb sorsosának alamizsnát nyújtott; ez többet érhetett a szegény asszony fillérjénél. Sok ily koldus szív kellene, s kevesebb lenne köztünk a szegény.

A felsőbb osztályhoz tartozók, ha hideg vagy sár van, kocsin járnak. Zörög az; s elvész, nem hallatszik a rimánkodó kérés szava. Vagy felhat az a hintó kényelmes trónusáig? Száz nyomorult sem érdemelné meg, hogy megálljon a fogat. Kényelmellen is volna, de mit szólna hozzá a világ?! A koci elrobog, a koldus szavai elfulnak, két könnyesepp gurul alá az éhségtől elesigázott arcán.

Lelkében háborog, nem tudja felfogni a nagy különbségeket.

Olykor gyalog is jár a tehetős. Hogyan? Meg kell mutatni a fényes téli ruhát. Ha koldusra bukkan, . . . elfordul tőle, mert még látni sem akarja a nyomort. Szegény koldus! ne nyisd fel ajkadat, ne nyujtsd ki remegő kezedet alamizsnáért, mert látásodra borzadás fogja

el a kor szívét, mely meghökken tőled, de meg nem szán. A finom őszi vagy téli ruhás alak elfordított fejjel tova suhog. A koldus pedig megfázott meztelen tagjaira luzogatja rongyait.

Lelkében az imént keletkezett háború kitör. Zugolódik Isten, ember ellen.

A ma nem fizetett, a holnap talán többet hoz. Portáról-portára jár szegény. Itt felhangzik kérése: „Adjanak!” . . . Alamizsna helyett szóval fizetik ki. „Nincsen magunknak se!” Ott még fel sem nyitja ajkát, már is kitessekélik, pedig volna miből adni. Kilincsről-kilincse jár ez a szegény ember, s még jobban megismeri az egyentlőtlenséget.

Zugolódó lelkében megszületik a forradalmi szocializmus.

S ha estére mégis sikerül valamicskét összeharácsolni, akkor egyensúlyt veszített lelke a koresmába vezet. Azt az egynehány „ebadta” garast is megissza. Így tesz ez ma, így tesz holnap.

Ilyformán született meg a nagy különbség a hajdan és most között. Régen, irgalmas szívek nagyobb többségben vol-

TÁRCA.

Minek neked több vívmány . . . ?

Minek neked több vívmány, szép hazám?
Hiszen a győzelem nyomodban jár . . .
Míg áttekint a vívmányok során
Elfárad a villámgyors szemsugár.
Minek neked . . . ? Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!
Öledben erdő, bánya, rónáság,
S amit csak szem, szív, száj kívánni tud;
Kicsiny keretben egy egész világ!
Felejtőd a vágyakat . . . a néma bűt. —
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!
Történeted is hányank tetszenek,
Hatalmasabb nemzetnek, mint te vagy?
De annak a csodálkozás elég,
Mert el nem érhet: — szép vagy, büszke s nagy!
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!
A mézél-folyó termő földeken
A szelben arany kalász rengedez . . .
S hogy nincs magyar kezekben, semmisen!
Vigan megélsz, ha birtokod se lesz . . .
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!

Adót fizetsz, mert úr vagy, szörnyű úr!
Nem is dologra termettél magyar!
Vigság az élted: — a vonó s a húr
Jobban üdit, mintha nap s por takar.
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!

S harera lépj esengő szép nyelvedért?
Maradiság illetne érte meg . . .
Minek? Kár a sok küzködéséért!
Nyelv nélkül is magyar a hadsereg!
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!

Szólás-szabadság! nemzet-hadsereg . . . !
Oh mily neveltség. — Jozan honfinak
Ezért szeméből köny miként pereg?
Hisz béke van, kardot nem hordanak . . .
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!

S jogod hogy ismerje mindenki el?
Csak ezt ne várd, mert ekkor önző vagy!
Hisz jól tudod: másnak is élni kell . . .
S te ártatlanok romján lennél nagy.
Minek neked? . . . Van több hon a világon,
Mely úgy örülne ennyi boldogságon!

Tűrj . . . tűrj, mint annyi néma szenvedő,
Mert türelem nyomán rózsza fakad . . .
Ne tégy semmit, mert bűn a nyers erő:

Lapozgasd csak győzelmes multadat . . .
S majd gúnykacajra bukkansz a világon.
Akkor zokogatsz e nagy boldogságon!
Faustinus.

Inter duos litigantes tertius gaudet*)

Egy iskolai dráma. 4.
(Folytatás.)
Második Jelenés.

Labantz, Kantsukai és Tsalóközi.

Kantsukai. No meg vannak e' a' Versek?
Labantz. Ihol vannak Vitéz Kapitány Uram.
Kantsukai. Mennyit adtal ezekért a Versekért?
Labantz. Vitéz Kapitány Uram, arra a' hat húszasra még egy itze bort is töltöttem annak a' Poétának. Kantsukai. Ezekért hat húszast. — Igen hamar meg akar gazdagodni az a' Poéta. Labantz. Hát mit tehettem neki. Vers nélkül nem akartam vissza jönni. De friss jószág ám, mert meg hagytam neki, hogy a legfrissebb Párisi módhoz alkalmaztassa! — Tsalók. (Nevet.) Ha! ha! ha! Kantsukai. Mit nevet Tsalóközi Uram? Tsalóközi. Azt, hogy oly hirtelen kifizette az Ur azt a' Frantzia tisztet. Kantsukai. Labantz! talán ezek a Versek nem is jók. Halled e' Labantz jök e' ezek a Versek? Labantz. Elhiszem, hiszen azt mondotta az a' Poéta, hogy ha Vitéz Kapitány Uram a' Római Pápához küldi is, be-

* Lásd a Köz. 1804. 51. sz.

tak, a koldusok is szeretetre építétek. Akkor reményltek az alamizsnát, kérék az adományt és kaptak. Most megfogytak az adakozó lelkek száma, megromlott e miatt a nyomorgók lelkiülete is. Most kénszerítésre támaszkodnak. Nem kéri többé az alamizsnát, hanem kérészokolják. Szerencse, hogy koldusaink műveltségben nem érték el Franciaország koldusait, tehetőségben Londont és az Egyesült-Államait, mert még ezek lehetnének hazánk felfordítói.

Ezekkel idejuttunk. Megingott a még irtalmasokban is a bizalom irányokba. Nyomorultabbak lettek, mint valaha. Mi vagy legalább is elődeink szolgáltattak az okot, hogy azok legyenek, most ők adják, hogy azok maradjanak. Tisztelet a koldusnak, ha koldus is, ki még bizalmat érdemel; hála az irtalmas léleknek, amely nem sajnálta az utánjárás arra nézve, hogy melyik koldusban lehet bízni.

(Vége köv.)

„Történelmi hét“ neve lesz az új év első hetének Magyarországon. Jan 3-án volt a mult országgyűlés utolsó ülése, Apponyi fuziója a Kossuth-párttal; 4-én trónbeszéddel az országgyűlés feloszlatása.

A 1. Ház utolsó ülése élénk kinyomata volt annak az engesztelhetetlen gyűlöletnek, mely az ellenek és Tisza közt eg és lobog. Dühös kifakadások, gyalázó titulusok csakugy röpökdetek a levegőben akárcsak a japánok bombái Port-Artur felett. A finale — az elnöki bucsuzás — aztán méltó befejezést adott a gyűlésnek. Feilitz Artur br. vállalkozott arra, hogy egy kis olajat öntsön a lankadó tüzre.

E vállalkozásban vagy nagyon naiv volt, vagy szemérmetlenül vakmerő. Körülbelül az

esületet fog vele vallani. *Kantsukai*. Ne, vidd el hát a helyi Úramhoz, majd magam is megjelenek a bírására. (Labantz el.) *Tsalóközi*. A' való nagy tisztelet épít Várhelyinél azon Versek által Kapitány Úram. *Kantsukai*. Magam még helyesebb verseket tsináltam volna, de tegnap a' Generálisnál Xelsasban voltam, nem érkeztem reá. *Tsalóközi*. Ki merné ezt gondolni, hogy Vitéz Kapitány Úram nem három Verset, de százat is egy óra alatt tudna tsinálni, mikor oly nyájasan ki tudta fizetni azt a' Kapitányt. Mindjárt kitézik a' szög a' zsákból. *Kantsukai*. Nos, látja kegyelmed, mégis az a' pipis hegyen legeltetett Akadémikus Doctor elakarja előlem nyerni Várhelyi Úram tisztségét. *Tsalóközi*. Lehetetlen! *Kantsukai*. Elhídjékegyelmed. *Tsalóközi*. Hiszen a' Kaptza folyta se lehet Vitéz Kapitány Úramnak. És ha igazat kell mondani Vitéz Kapitány Úram okosságára s mély tudományára nézve másik Senacherib Burkus Király, ha híret, nevét s hadi tetteit tekétem, második Fáraó Római Pápát képzelem magamnak. *Kantsukai*. Kedvesen veszem felőlem való bletses veledkedését. — Köszönöm. — Hát ha látta volna kegyelmed miként tudok én fektérozni, a' fektérozást én nem tanultam senkitől, hanem tsak magamtól, pedig az egész ármádiában egy sem volt, a ki egy szál kardra ki mert volna jönni velem. *Tsalóközi*. Ó! mit beszél Kapitány Úram. *Kantsukai*. Próbáljuk meg tsak egy kézzel. (Kardját midőn kihúzná leejti, ismét felveszi.) *Tsalóközi*. Isten ments meg! hiszen már is úgy szikráznak szemei Vitéz Kapitány Úram, mint a Kovácsok műhelye. *Kantsukai*. Hátha még akkor látott volna kegyelmed, mikor Olmütznál ezen

utóbbi. Az ekkeseredett ellenzéknek kenetes szavakkal azt kezdte magyarázni, hogy felejtsek el az elnökség multját s jó barátságban, kölcsönös becsülésben váljanak meg egymástól. Olyanformán tett, mint egy vakmerő aszfaltbetyár nemrégiben, hogy jól pofonyagott egy sétáló urat jobbról és balról is, s azután szemtelen mosolygás és kézdörzsölgetés közepette bocsánatot kért — mert tévedett.

El lehet képzelni, hogy az ellenzék hogyan viszonyozta az elnöknek cinikus bucsuzását.

A hét legjelentősebb mozzanata azonban az Apponyi lépése volt. Belépett a Kossuth pártba. Ez nemcsak az elmult hét történelmi emlékei közé fog tartozni, hanem nagy jelentősége még a jövőben fog csak kidomborodni.

Apponyi Albert hosszú 30 éven át a 67-es alapnak legideálisabb s legőszintébb híve, szószólója, védelmezője volt. Most 30 év után keserűséggel lelkeben kell beismernie, hogy megrendült politikai hitében. Durva lélek megfosztotta a 67-es alapot erkölcsi értékétől, egyik sarkpontjának áttörésével lehetetlenné tette továbbra a reá való támaszkodást. Vége a reménynek, hogy a közös-ügyes alapon végre-valahára meglehetne csinálni a magyar nemzet önállóságát. Ezért hagyta ott Apponyi ezt a fölrobbantott bástyát s rálépett a personal unio alapjára, amely nemcsak legjobban össze van forrva a nemzeti érülettel, de a legegyszerűbb út is a nemzeti szuverenitáshoz.

Nem lehetetlen tehát, hogy az erőszak mihamarább jó gyümölcsöket fog teremni. Ilyen formán eljöhét az idő, hogy még Tisza nevét is, mint a nemzeti átalakulásnak akaratlan okozóját, egykoron áldani fogják. Vajha úgy lenne.

Elhangzott a trónbeszéd is, amely minden felé általános meglepetést keltett színtelenségével és hidegségével. Híre járt, hogy a trónbeszédben nevezetes kijelentések, sőt bizonyos szemrehányások fognak történni.

Nem volt biz' abban semmi.

Egyszerű sablonos, rideg számadás volt az

kardommal a' Vár Kapuit bevágtam, és az egész várost felpredáltam. (Testével különböző állásokat tsinál) Holbrintz, rekszun, kerda, fajer, szapperment, akkor voltam ám még derek Ember. Úgy de Tsalóközi Úram hát a' termetem hogyan tetszik? *Tsalóközi*. Az épen tsudálkozásra méltó. Termetére nézve árnyéka sem lehet Ezópus Vitéz Kapitány Úram. *Kantsukai*. Hidje el Kegyelmed sokszor az utzára sem merek menni, hogy utánnam ne járjanak az emberek. *Tsalóközi*. Az igaz a minap is az után azt gondoltam, hogy medvét tántzoltatnak, de azután tudt meg, hogy Vitéz Kapitány Úram szemlélésére futott össze a' fele város. *Kantsukai*. No lássa Kegyelmed maga meg vallya, én magamat nem ditsérem, de otthon sints nyugtom, sokszor el kell magamat tsuknom, hogy reám ne járjanak. *Tsalóközi*. Nem hijában hát minapában összeakadtam a' kép írókkal, midőn kérdeztem hova mennének? Azt felelték Kantsukai Vitéz Kapitány Urhoz formát venni termetéről. *Kantsukai*. Én magamat nem szoktam ditsérni, de a' bizony úgy volt. De megkövetem Tsalóközi Uramat én haza sietek, hanem tsak arra kérem, ha összekérül Kalapinyivel, mondja meg neki, hogy én száz olylantól nem felek mint ő. *Tsalóközi*. De három annyit is mondok. *Kantsukai*. (Tovább megy s visszafordul.) Azt is megmondja neki, hogy a Burkusok tudják Vitézségemet és hogy én Gróffokkal, Hertzegekkel ebédeltem, v ojtáztam, kávéztam. *Tsalóközi*. De meg azokat is előhozom, a' miket soha se tselekedet. (*Kantsukai*. El.) Hála Isten! megmenekedtem már egyszer tőle — no ugyan tud ditsékedni.

(Folyt. köv.)

elmult ciklus nem sok és nem jelentős alkotásairól. Úgy gondoljuk, hogy az uralkodónak ez a rideg eljárása sokkal jobban érinti a nemzet lelkiületét, mintha kemény megleckéztetésben részesítette volna. Ha még mindehhez hozzávesszük az egyes körülményeket, hogy például a trónbeszéd nem az ország házaiban hangzott el, hogy a királyi palotán nem lengette a szellő a nemzeti trikolor, hogy a trónbeszéd előtt és után a vár udvarán a Gotterhálte hangzott fel — akkor a vigasztalan kép teljes.

Az egyesült ellenzék e vigasztalan kép szemlélésére nem ment el.

Most pedig mindenféle készülődnék a kellemes (?) teli választásokra.

A Szent-István-Társulat története.

(Vége.)

A nemzeti újjáébredés korszakában (1860-tól) a társulat is még nagyobb szellemi energiával halad célja felé, habár az előbbi korban vagyoniilag megrendült. A társulat választmányában olyan fényes nevek tulajdonosai foglalnak helyet, mint: Deák F., Eötvös J. br., Czuczor G., Toldy F., Pauler T., Römer F., Vas G., Mindszenty G., Lonkay E. stb.

E korszak nevezetes alkotása a Szent-László-Társulat, mely keletkezését Dánielk buzgalmanak köszöni. Ugyancsak e korszakra esik a magyar Szentírás kiadása Bartakovics egri érsek nagylelkű támogatásából, aki a Vulgátát Tárkányi Belával lefordíttatván, a kiadás jogát a társulatra ruházta.

A hatvanas évek általában a belső reformok időszaka. Dánielk, ez az agilis, fényes szónoki tehetségű férfiú 1863. júliusában lemond állásáról, mire a társulat működésének iránya ismét a nép szellemi szükségleteinek kielégítésére irányul. Elhatározzak kis és olesó népiratkák kiadását. Ez a vállalat ma már nagyszámú kiadvánnyal rendelkezik.

1869-ben Ipolyi Arnold lesz az alelnök.

Ő egészen új s a változott viszonyoknak megfelelő programot szab a társulat elé. Ipolyi a nép és az intelligencia szellemi szükségleteinek kielégítését egyaránt szem előtt tartja s a mellett a társulat vagyoni érdekeit iránt is kellő érzékkel bír. Egyszóval az ő alelnöksége a Társulatra a legjelentősebb korszak volt.

Alatta fogott hozzá a társulat a tankönyvkiadáshoz is. Ez a vállalkozás kezdetben nagy terheket rótt ugyan a társulatra, de mint az eredmény megmutatta, később anyagi tekintetben is meghozta a kellő eredményt.

Ipolyi után Tárkányi következett az alelnökségben, a ki az elődje programját tovább fejlesztette.

Közben nagy gyász is érte a társulatot, 1881-ben elhunyt kezdettől fogva elnöke Károlyi I. gróf, aki a legnehezebb időkben, az abszolutizmus súlyos napjaiban, fölfelé eslefele egyaránt tudott a társulatlak tekintélyt szerezni. Utóda az elnöki székben Mailáth György országbíró, kegyes püspökünk boldogult édesatyja lett.

Az isteni Gondviselés kifürkészhetetlen bölcsesége úgy akarta, hogy 1882. márc. 23-án, midőn a közgyűlésen Haynald bíboros az elhunyt Károlyi feledhetetlen érdemeiről emlékezett meg, újabb mély gyász érte a társulatot: meghalt alapítója Fogarasy erdélyi püspök. Emlékbeszéd tartására utódt Lőnhart Ferenc erdélyi püspököt kérték fel, de helyette ezt Éltés Károly dr., kolozsvári plebános végezte el, az 1883. közgyűlésen, kit a boldogult püspök végrendeletileg életirójául is felkért.

Olyan főpap szállott vele sirba, aki a kor

szükségeit nemcsak felismerte, hanem igyekezett azokon segíteni is. A szellemimunkálkodásnak ritka megbecsülője és nagylelkű mecenása volt. Egyházmegyéje történetében — miként általában ismeretes — sok nagy alkotás tartja fenn dicső nevét.

„... gyenge mécsből önérejlén milliók világitó gyertyájává emelkedett — mondja Éltes emlékbeszédében — egész életével bizonyítást adva arról, hogy a vallásos életbölcse-ség s az azáltal vezetett apostoli buzgóság mily végtelen kincse az embereknek, melyek akik élnek, részesek lettek Isten barátságában. E bölcselet és apostoli buzgóság tette áldottá az ő emlékét s azt hagyta kiváló örökségül egyik legszebb kezdeményezésének, e Társulatnak is.“

A Társulat gyászja alig hegedt be, már is újabb csapás érte. Alig egy évi elnököskedés után, Istentől elvetemedett kezek kiolták Majláth György országbíró életét.

Nemuljon el itt a hosszabb megemlékezés. Ne sajnáljuk fel a még mindig friss sebeket. Az általános gyászt klasszikus rövidséggel fejezte ki a Társulat a ravatalra helyezett babékoszoru ezen felirattal: „Mores flete, fletat fides, fletant jura.“

Nem is egy év múlva újabb gyász érte a Társulatot.

A másik elnök Cziráky János gr. is elhunyt 1884. febr. 10-én.

A rövid időközben elhunyt két elnökről az 1884. márc. 20. közgyűlésen Simor János hercegprímás tartott emlékbeszédet.

Következtek az elnöki széken Károlyi Sándor gr., Apponyi Albert gr., Zichy Nándor gr.

Ez utóbbi így jelezte a Társulat feladatát: „Feladatunk: katolikus kötelességeinket minden irányban teljesíteni, nemcsak lelkünk, erkölcesünk javításával vagy imádkozással, hanem a társadalomban és annak javára kifejlesztett buzgó tevékenységünkkel is. Igaz, hogy politikát nem csinálunk, de a katolicizmus szelleme kell, hogy a politikát is áthassa.“

A Zichy Nándor elnökségével kezdődik a Sz.-I.-T. jelenkora.

Ez a kor már sokkal ismertebb olvasóink előtt, semhogy részletekbe kellene bocsátkoznunk. Csak rámutatunk arra a végtelen nagy előhaladásra és munkaképességre, melyet a jelenben szemlélhetünk. A Társulat a székesfőváros kellős közepén (Szentkirályi u. 28. sz.) fényes palotával, a kor legmesszebb menő igényeinek is megfelelő saját nyomtatóintézetével (Stephanum), sortiment-könyvekerekedéssel rendelkezik, melyben nemcsak a Társulat saját kiadványai, hanem hívatása körébe vágó mindennemű bel- és külföldi kiadványok is kaphatók.

Hiányos volna még ez a vázlatos ismertetésünk is, ha fel nem említenők, hogy a Társulat legújabb kiadványaival minden hasonló intézménynek elsőrendű versenytársa. Középkorai tankönyvei a vall.- és közokt. miniszterium különös elismerését vívták ki.

„Kath. Szemle c. folyóirata vetekedik a francia revuekkel.

„Családi Regénytár“-a a legkényesebb igényeket is kielégíti s a mellett kötetei veszedelm nélkül vihető be a családi körbe; ifjúsági irodalmi termékei gondos pedagógiai és esztétikai körültekintéssel tanuskodnak; népiratkái erkölcsi és gazdasági célt szolgálnak. Általában, úgy szólván hétről-hétre megjelenő kiadványai a tudomány és irodalom

minden rétegét felölelik — miként erről lapunk irodalmi rovata is időnkint hűségesen számot ad — keresztény és nemzeti szellemben.

Imea „Jó és olvasó könyvkiadó társulat“ nevű kicsiny mustármag mivé nőtte ki magát. Elsőrangú tudományos és irodalmi intézet, mely büszkeséggel töltheti el minden magyar kath. szívét. Van egy hatalmas, ágilis intézményünk, mely a szellemi munkálkodásnak istápolója, mely az egészséges világnézetnek, helyes erkölcsi felfogásnak terjesztője éppen azzal az eszközzel, amely manapság az ellentétnek is leghatalmasabb fegyvere — a sajtóval.

Szégyen és gyalázat volna minden katolikusra, különösen pedig azokra nézve, akik helyzetüknél és állásuknál fogva elsősorban vannak hívatva a Társulat támogatására, ha ezt a magasztos kötelességüket nem teljesítik. Az újabb alapszabályok (melyeket már régebben ismertettünk lapunkban) a legszelebb ténnyel nyújtanak erre alkalmat mindenkinek, akiben csak egy csöpp jóakarát és buzgalom van!

Nezzék meg ötvenhat év munkáját s ne várjanak több büzdítást! (W.)

Felhívás előfizetésre.

A „Közmuvelődés“ pályafutásának huszonnyolcadik évét kezdte meg.

Mit jelent ez? Nagyon sokat. Jelenti azt, hogy huszonnyolc év előtt is, amikor született, szükség volt arra s hogy huszonhat éven át ez a szükséglet állandóan fennállott. Máskülömben szép csendesen kimulott volna.

Hosszú idő alatt sok vihart állott ki s e viharok közepette fenntartotta magát. Törhetetlen hűséggel, nem ritkán nagy áldozatokkal szolgálta egyetemes egyházunk, egyházmegyénk, drága hazánk érdekeit.

Azok az okok, amelyek eddigi fenntartását szükségessé tették, nemcsak meg nem szűntek, hanem gvarapódtak.

Csak körül kell néznünk, csak látnunk kell. A farkasok mind nagyobb és nagyobb farkakban, mind éhesebben és vakmerőbben kullognak az akól körül. Szét kell ütni e fenevadak között.

A „Közmuvelődés“ a maga körében ennek a feladatnak akar élni. Nyíltan és bátran akar küzdeni külső és belső (fájdalom ilyenek is vannak) ellenség ellen.

A „Közmuvelődés“ az egyház és a nemzeti függetlenség védelme mellett azt is célul tűzte ki, hogy egyházmegyénkben a kath. családoknak hétről-hétre szívesen látott vendége, üdvös szórakoztatója legyen.

Megvalljuk, hogy ezen említett feladatok megoldásának súlyát magunk érezzük legjobban.

Olvasóinknak erkölcsi és anyagi támogatása szükséges hozzá. Ezt kérjük tőlük, hivatkozva Püspök urunknak egyik körlevelében hangoztatott szavaira: „Akinek tehetséget adott az Isten, az jobbra nem használhatja, mint írásra; akinek pedig erre tehetsége nincs, az legalább anyagilag támogassa a keresztény sajtót.“

Mi mind a kettőt kérjük.

Nem szerénytelenség ez tőlünk, mert nem magunknak kérjük, hanem a köznek. Mi viszonzásul mindent elkövetünk, hogy

* Notter A. dr. munkáját a Társulat tagilletményül adta ki, de 3 koronáért nem tagok is megszerezhetik a kiadóhivatánál.

a támogatás arányában olvasóink, pártfogóink jogos igényeit kielégíthessük.

Programmunk a régi. A keresztény világnézetnek s az ezen alapon álló nemzeti politikának voltunk s leszünk harcosai.

Bizalommal nyitunk tehát az új év küszöbén lapunkra előfizetést.

Az előfizetés díja egész évre . . . 8 kor.

Félévre . . . . . 4 . . . . .

R. k. tanítók és kántortanítók, kérésre, kedvezményben részesülnek.

A szerkesztőség.

HIREK.

A bucsuzó ellenzék.

Az összes mándátumos nagyságos urak levedlettek tekintetesekké, némelyek még azokká sem. A tekintetes cím külömben értékesebb — véleményünk szerint — mint a nagyságos, mert amához valamelyes magasabb diploma szükséges, ehhez pedig semmi. A felesperedett szatocs is lehet „nagyságos“, de „tekintetes“ nem.

Elég az ahhoz, hogy a tekintetesekké degradált ellenzékiek a trónbeszéd napjának estéjén bucsú lakomára gyülekeztek. Konstatáljuk, hogy a lakomán nemcsak Eötvös Károly, a vajda, volt humoros hangulatban (nála ez megszokott), hanem még Apponyi Albert gr. is, akinek pedig agályos hazafias lelkülete általánosan ismeretes.

Ez pedig jó jel. Bizik ő is a magyar nép alkotmányos érzületében és becsületében, bizik a jövőben. Külömben jó kedvének okát maga is azzal okolja meg, hogy „sziklászilárd bizalommal van a jövő iránt, mert erős a hite, hogy az erőszakból az alkotmány teljes épségben fog kikerülni“. Minden tisztességes magyar embernek ez az óhajta mostanában.

A kedélyes felszólalások között azonban volt egy igen komoly jelentőségű is. Bánffy Dezső br. az ex-miniszterelnök, az új párt jelenlegi vezére tette. Tudvalevő, hogy Bánffy, kormányelnöksége alatt, sok mindenféle hajjal meg volt kenve. Ismeri a bécsi dirigensek kivánsága szerint való magyar kormányzásnak minden csinját-binját. A választási hadjárat összeszaffinált technikája a kis újjában van. Idevonatkozó nyilatkozata tehát igen nagyjelentőségű. Jelentős ez a nyilatkozat a küszöbön álló választások előtt különösen a köztisztviselőkre és a (egy és más okból) féltékenyekre nézve. Ez okból jónak látjuk a tapasztalt ember nyilatkozatának a jövő választásokra vonatkozó részletét okulás céljából olvasóinkkal is megismertetni:

Őt erőszakosnak, zsarnoknak tartották, pedig hát írásai vannak arról, hogy kívánták tőle az erőszakot és szigorot, de ezzel nem akar védekezni. Annyit mondhat azonban, hogy a mi a mostani választáson és azután fog történni, arról fogalmunk sincsen, de még álmodni sem mertük volna, de ő maga, a zsarnok, a jogtipró sem merte volna még elképzelni sem. Legyen azonban bátorsága szembezállani mindenkinek a bekövetkező dolgokkal.

Minden visszaélést meg kell torolni és mindenkor a nyilvánosság elé kell hozni. A tisztviselők szavazata

jelentőséges. Meg kell értetni velük, hogy szabad véleményük korlátozását nem tűrik s a bíróság előtt keresnek számukra elégtételt. Ő tapasztalásból tudja, hogy a belügyminiszter elé hozni a dolgot nem ér semmit. (Derűtség.) A kis zsarnokokkal szemben is legyen meg a bátorsága mindenkinek, hogy azok ne merjenek semmit megkísérelni. Ha a tisztviselők és alkalmazottak csoportosan foglalnak állást, nem lehet ellenük tenni semmit. Nincs az a hatalom, a melyik velük szemben megtorlást alkalmazhason.

Igy beszelt a Canossáig jutott Bauffy. Annak idejében nem szimpatizozhattunk vele, de a megtérnek tapasztalatokon nyugvó tanácsait ezuttal jó lélekkel ajánlhatjuk.

— **Püspök Urunk** ő méltósága az Ur megjelenése napján (Vizkereszt) az esti 7 órai vónattal Bpestre utazott, hol a Regnum Marianum közgyűlésen elnököl, majd onnan Romába utazik a kassai vértanúk boldoggá avatásának ünnepélyére. Utjában Tamási Áron kanonok kíséri. Az Isten kegyelme kísérje kegyes főpásztorunkat hosszú és terhes útjában!

— **Újvi tisztelegések.** Különböző testületek használták fel az alkalmat, hogy újév napján hodolatkat kifejezhessenek kegyes főpásztorunk, Püspök úr ő méltósága előtt.

A székeskáptalan, a központi pap-ság és a főgimn. tanártestülete s testületekkel Pál István apátkanonok, státusreferens, Erdélyi Károly dr., a kolozsvári főgimn. igazgatója, Szemler F. és Burger A. székelvudvarhelyi tanárok, Fabian Sándor nagyprepost vezetése alatt tisztelegtek. Ő méltósága a nagyprepost gyönyörű beszédére válaszul, a megjelenteket, mint munkatársait állandó kegyéről biztosítván, kijelentette, hogy pár nap múlva Romába, a szent Atya trónusához szándékozik menni, nemesak azért, hogy az egyházmegye állapotáról jelentést tegyen, hanem, hogy a három kassai vértanúk boldoggá avatásának ünnepségein is résztvehesen. Különösen nagyjelentőségű — úgymond — ez az esemény reánk magyarokra nézve, mert a boldoggá avatandók maguk is magyarok voltak s így újabb égi pártfogóink lesznek, kiknek hathatos közbenjárására éppen mostanában, hazánk válságos helyzetében, különösen nagy szükségünk leend.

A kir. törvényszéket Oelberg-Ottó vizsgálóbíró, a városi hatóságot Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester vezette.

A Kath. Kőr igazgatóválasztmányja Kovács Lajos kanonok köri elnökkel élén jelent meg magas fővédője előtt. Az elnök lelkes üdvözlésére adott válaszában érdekes kijelentéseket tett ő méltósága. Szerettük volna, ha mindazok hallották volna e szavakat, akik érthetetlenül még most is rossz szemmel nézik a kört. A kör vallásérkelesi és humanus feladatak megoldására létesült. Céljainak megoldásában szeretet és türellem vezérli, nem akar támadni senkit és semmimás intézményt. Ezek alapján büzdítja ő méltósága a tagokat, hogy szeretettel igyekezzenek meggyőzni az elleneseket is a kör magasztos céljairól, hogy így egykoron az egész egyházmegyére irányító hatása lehessen.

A kegyes és büdítő szavak hatása alatt távozó választmány büdítő elnökének üdvözlésére ment, akit Atzél Béla dr., kir. törvényszéki bíró, a kör alelnöke üdvözölt.

A főgimn. igazgatójánál, Pál Antalnál, a tanártestület Fejér Gerő dr. vezetésével tisztelegtek. Az elhangzott üdvözlő beszéd s a reá adott válasz ismetetlen tanúságot tett arról a kölesönös bizalomról, megbecsülésről, mely az intézet igazgatója és tanárcsara között fennáll s mely az eredmény munkálkodásnak — miként ez a beszédekben is kifejezésre jutott — legbiztosabb záloga.

— **A gyulafehérvári Kath. Kőr** az új évet megerősödve, a legjobb auspiciumok között kezdte meg. Tagjai állandóan szaporodnak még pedig nemesak a helybeliek közül, hanem igen sokan sietnek a Kőr támogatására egyházmegyénk legtavolabbi helyeiről is a vidéki pártoló tagok. És ez így van jól, mert miként Püspök urunk ő méltósága is hangsúlyozta a Kőr újvi üdvözlésére adott válaszában: *Ez a Kőr hivatva lesz az egész egyházmegyére irányító hatást gyakorolni.*

Eddig a körnek csak az egyházi rendből (világiak is szép számmal vannak) huszonnégy tagja van, kik a következők:

Erdősi Dávid Tövis, gróf Mikes János Gyergyóalfalu, Puskás Gergely D.-Szt.-Márton, Kassai Lajos Csiksomlyó, Gidófalvi Gergely N.-Szeben, Csiszér János Vecse, Bartalis János Borszék, Dr. Balázs Endre Torda, Péter János Szászfenes, Garda Dénes Szováta, Peterffy János Katona, Szt. Ferencz zárda Fogaras, Balázs Ferenc Torja, Ferenczi Lajos Kajántó, Holló András Bolya, Máté István Barót, Beszedics Bertalan Lajosfalva (Bukovina), Kalapács Inre Ehed, Janesó Ernő főesperes Piskó, Forster János Hátszeg, Csiki József esperes Zalatna, Butyka Sándor Borbánd, Kopatz Gergely Óradna, Pucher Anaklet Alvincz.

— **Rendőrségre idézett képviselők.** Alig hangozott el jan. 4-én a trónbeszéd, mellyel az országgyűlés feloszlata s tennye vádolt, a rendőrség kézbesítő nyomban megindultak, s negyvenkét, immáron volt képviselőnek kedves kis meghívót kézbesítettek „meg nem jelenés esetén különbeni elővezetés terhe alatt.” A dec. 13-iki parlamenti harcnak emlékét akarja Tisza ezzel is továbbra fentartani. Ugy hírlik, hogy a megidézett képviselők egyáltalán nem fognak feljeli a rendőrség kérdéseire, azzal a megokolással, hogy a tény elkövetése alkalmával orsz. képviselők voltak s ezért csak a ház vonhatta volna őket felelőségre. Mindenesetre kíváncsisággal várhatjuk a fejleményeket, mert az eset a maga nemében páratlanul áll az az Tisza-patent ez is.

— **Port-Artur elesett.** A jövő hónap elején már egy éve lesz, mióta a világ érdeklődése egészen oda tapadt a bevehetetlennek hirdett erősséghez. A japánok bebizonyították, hogy manapság már nincs bevehetetlen erősség. Fanatikus hősiesség és a modern hadiszerek romba döntötték Port-Arturt is. Szinte halálos sebnek lehet ezt tekinteni a nagy autokrata birodalom testén. Szomorú karácsony virradt a fehér cár óriási birodalmára. Mennyi keserű könny esordul ki a szent ünnep estéjén, az átok és kétségbeesés nyöszörgő hangja belevegyül a hangok zúgásába.

Amott túl a tengeren, a fürge japánok országában pedig leirhatatlan az öröm. Sok pénzbe és életbe került ez az öröm, de kinek jutott most eszébe az elhullottak testhalma. A hősi léleknek van örömmünnepe. Érzik, hogy a világtörténelem kerekén nagyot leditettek s végtelen nagy perspektíváját nyitották meg az újabb alakulásoknak. Ki ne érezné, hogy Port-Artur este nemesak az ázsiai politikai helyzetre lesz kihatással, hanem az európa is. Oroszország elbizakodottsága nagyot fog aláesni s hátha most

már azt is belátja, hogy a polgári szabadság adja meg etikai alapját az államoknak. A szomatikus orosz külömben most is sokat tanulhatott a pogány japántól a humanizmus, a lovasgiasság terén is. A mikádó volt az első, aki Port-Artur védőjének, Stösszel tábornoknak s az őrségnek hősiességét elismerte. Így esett meg, hogy a kapitulációnál a japánok a lehető legmesszebb menő engedményeket tettek meg az oroszokkal szemben és tartózkodtak az erkölcsi megalázástól. A tisztok oldalfegyverükkel szabadon távoztak, ha becsületszora fogadják, hogy e háború alatt Japán ellen nem működnek. A közlegénységet saját egyenruhájuk viselése mellett internálják a japánok a háború folyamata alatt.

A tragédia Port-Artur elcsévével eljutott a sorsfordulathoz.

— **A m.-vasárhelyi kath. legényegyesület** saját pénztára javára 1905. évi január hó 7-én (szombaton) este a központi szálló dísztermében színi előadással egybekötött zártkörű táncestély rendezett. Tancé előtt szíre került: „A Mi Főntart Minket” karácsonyi cletkép az iparos világból, 3 felvonásban. Irtá: Erdősi Károly I. felvonás; A Félbenmaradt Karácsonyest. II. felvonás; Verző szívek. III. felvonás: A legszebb karácsony.

— **Hodosi papválasztás.** Folyó hó 29-én volt Hodos hitközségében a papválasztás. A hívek dicséretes komolysággal gyakorolták ezen igen fontos jogukat. Első helyre megválasztották Molnár Miklós gyergyószentmiklósi, — második helyre László János tordai segédlelkész, harmadik helyre ifj. Szabó György főgimn. tanár.

— **A segesvári oltáregyesület** f. é. január 15-én este 8 ó. a városháztermében jótékony-célú estélyt rendez. Közreműködnek: Cecelits Benő kir. zenekadémiai tanár Budapest, Schnur Ignác hegedűművész Budapest, Meisel Gusztáv népszínházi tag Budapest, Mihály István kitanító Segesvár. A másornak eddig megállapított pontjai: „Magyar Rapsodia” Szendey Árpádtól (zongora), Cecelits Benő, „Elegia” Ernst H. Vilmostól (fuvolaszólo zongorakísérettel), Meisel Gusztáv és Cecelits Benő. Ballade et Polonaise Vieux Temps (hegedű és zongora), Schnur Ignác és Cecelits. Toccata u. Fuge Bach-tól (zongora) Cecelits Souvenir de Moska Vieniáfsky (hegedű, fuvola, zongora) Schnur, Meisel, Cecelits. Népdalok zenekísérettel: Mihály István. A négy jó madár. * * * Helyárak 2 kor. 1 kor. 60 fill. 40 fill.

— **Pásztorjáték Ákosfalván.** Az ákosfalvi róm. kath. elemi iskola növendékei karácsony előestéjén Oppitz: „A bün büntetése” című pásztorjátékot igen ügyesen adták elő. Ezután a gyönyörűen feldíszített karácsonyfánál elmondott szép versek után az iskolás növendékek között hasznos ajándékok osztattak ki. Az eléggé tágas iskola ez ingyenes előadás alkalmából zsu-folásig megtelt közönséggel. Az előadás sikerét legjobban bizonyítja az, hogy a rendezők felkérték a pásztorjátéknak belépő díj mellett való újbóli előadására, a mi őszentendő estéjén meg is történt s 16 kor. 36 fill. tiszta jövedelem gyűlt be az iskola javára. A jól sikerült előadásokért elismerés illeti Bálint Vilmos plebánost és Paal Lajos kántortanítót, a kik lelkes odaadással fáradoztak a kised tanulók játékának kellő betanításán.

— **Kérelme a nagyméltóságú püspöki Kar tagjához.** Az „Egyházi Közöny” mult évi utolsó számában teszi közé az alábbi kérelmet: A jövő 1905. év január elsején teljes mértékben életbe lép ő szentségének f. é. május 11-iki Ut debita sollicitudine kezdetű dekretuma, melyben a misestipendiumok privát kezelését,

szétosztását, commutálását és diminutióját szigorúan betiltja. Bármilyen üdvös és helyes ez a rendelkezés, az kétségtelen, hogy a magyarországi szegényebb javadalmazású papságnak tetemes veszteségét, a katolikus egyházi irodalomnak pedig nemcsak krízisét, hanem sajnálatos visszahanyatlását okozza. Ezen csak úgy lehet némileg segíteni, ha az egyházmegyei püspöki hatóságok maguk veszik kezükbe — amint azt az említett pápai dekretum is óhajtja — a kézi-stipendiumok kezelését és szétosztását. Hogy közgazdaságilag is milyen jelentős ez a kérdés, kiténik akkor, ha egy kis számítást csinálunk. Magyarországon összesen körülbelül 9000 katolikus pap van. Ezeknek — hogy csak keveset mondjunk — $\frac{2}{3}$ -ad része minden bizonyosan rászoruló idegen stipendiumokra. Ha föl vesszük, hogy ennek a 6000 papnak mindegyike 250 mise-intenciót vállalhat évente s az ezentúl eredeti értékükre felszökő stipendiumok által egy koronába számítjuk: akkor 1 millió 500 ezer koronára rug az az összeg, mely ily módon évente kint hazánkba jut s szétoszlik a gyengébb javadalmazású papság körében. De lehet, hogy kitesz két milliót is. Az idegen stipendiumokra rászoruló magyar papság nevében mely tisztelettel kérjük tehát a magas főpásztori Kar tagjait, kegyeskedenek intézkedni az iránt, hogy a jövő év kezdetétől fogva papjaik az egyházmegyei irodákból kaphassanak vállaló képességüknek megfelelő számú intenciót. Körlevelek útján igen könnyen meglehetne tudni, mennyi az egyes megyékben az évi szükséglet s a püspöki irodák ezt igen könnyen beszerezhetnék a külföldi forrásokból. Később ez is bizonyára nehezebben menne, mert az illető források, ha idejekorán nem szolgáltatók föl a fölösintenciók Magyarországra való küldésére, azoknak elvégezhetlenül való fölhalmozódását elkerülendő, bizonyára Rómába fogják küldeni a fölöslegest s később azután bajos lesz ezen a rendszeren változtatni.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Delmege Lukács*. Regény az ír lelkipásztori életből. Irta: P. A. Sheehan, angolból átdolgozta Cholnoky Viktor. Budapest, 1905. Az „Egyházi Közlöny” kiadása, Budapest, VIII., Esterházy-utca 15. Ára 6 korona. Ez a regény egyike a legsajátságosabb és legindividuiálisabb munkáknak, amelyeket a mai angol szépirodalom termelt. Csupa ellentét, amit róla a bíráló elmondhat, de ezek az ellentetek csak látszólagosak és lelket megkapó harmóniává egyesülnek egy Istenáldotta, invenciózus, lelkek melyébe látó s úgy látszik teljesen autodidakta, minden iskola nélkül való tehetségnek, a szerzőnek a kezében. Irányt szolgál ez a regény és mégsem kiabál ki belőle a tendencia, erősen pártot fog és mégsem fakciózus, a legtisztább idealizmus amire tör s realis, az életből szinte erőszakosan kitépott eszközöket használ. Kompozíciója laza s — különös — a folyása éppen ezért mindvégig érdekes; formák, irodalmi hagyomány, nagy iskola ismeretlenek a szerző előtt s ép ezért nem stílizált, nem elvont világot mutogat, hanem valóságot és eleven embereket. Delmege Lukács, a történet hőse, a fiatal ember, aki csak akkor ismerkedik meg a világgal, amikor pappá szentelve Angliába megy misszióra. A nagy életnek ez az óriási forgataga megszedíti, a „modern élet” áramlata elkapja s vissz magával szinte az apostóiáig, amikor püspöke parancsára visszatér Irországra; először türelmetlenül tűnnek föl előtte ott a viszonyok, aztán küzdeni kezd, hogy a mai világfölfogást, a

modernséget átültesse Irországra is s csak a mikor számtalan kiadarcának levonja a tanulságait, akkor jön rá, hogy az életben megnyugvást, vigasztalást nem ad más, mint a vallás. Körülbelül ez a belső története a regénynek, de ezt mint színes, ragyogó és változatosan hullámzó burok veszi körül a külső események elmondása. Az egész angol és irországi élet mozog Sheehan kaleidoszkópjában a szemünk előtt, de nem üvegeserepek tolonganak itt, hanem valóságos emberek, mélyeséges, sokszor szinte a kellemetlenségig őszinte igazsággal és mesteri jellemfestéssel ábrázolva. A nyelvezet pedig, amelyen mindez el van mondva, szinte pompázik a színek ragyogásában, van regisztere a lírikus szárnyalásra epuy, mint a humor enyelgésére. A nem virtuózokodó őserőnek, a mesterkedést nem ismerő iró művészetnek, a természetnek, a valóságnak a lehelete árad felénk ebből a könyvből s köti le figyelmünket és érdeklődésünket az első fejezettől az utolsóig. Magáról a fordításról, mely nemi rövidítésekkel, de hiven adja az eredetit, csak jót mondhatunk. Gördülekeny, magyaros, helyenként művészi nyelvezet. A könyv nyomása és kiállítása igen izlées.

* *Szent István király élete*. A Szent-István-Társulat választmányának megbízásából írta dr. Karácsonyi János. Budapest, kiadja a Szent-István-Társulat, 1904. A Szent-István-Társulat főmállásának és áldásos munkálkodásának félézázados fordulóján megiratta védőszentjének, szent István királynak életét. Ime végre szent István hiteles életrajzához jutottunk. Ez a kívánság — szent Istvánnak lehetőleg kimerítő és hiteles élete — már nyolcszázévesztendő. Még a tudós, vagy mint akkoron mondták, könyves Kálmán királyunk megparancsolta Hartvik győri püspöknek, hogy írja meg szent Istvánnak hiteles életét. Azóta alig volt nemzetünknek krónikása, vagy valamirevaló történetírója, ki ne foglalkozott volna szent István személyével és nagy alkotásaival. Eleddig is tudtuk és ismertük szent Istvánnak a keresztény magyar állam alapjait lerakó s annak kereteit betöltő munkásságát, készséges szívvel hódoltunk első és apostoli királyunknak s tiszteltük benne a nagy szentet: de életének, részben működésének is nem egy részletét vagy nem ismertük, vagy nem jól tudtuk. Hol egyik, hol másik irónk támadott meg egy-egy tételt az ő irótt életéből, a mi nemzeti és egyházi életünk és történetünk ezen legnagyobb alakjánál, kinek életét szolozasmáskönyvbe vettük s évről-évre a szöszekről is hirdettük, valóban kínos érzésekkel járt. Mostanában, a mikor árpádkori oklevélgyűjteményünk nagyjában teljessé és ismertté vált, Mátyás Flóriánnak, Pauler Gyulának és másoknak, de meg éppen Karácsonyi Jánosnak is alapos előmunkálatai nyomán előállott a lehetőség, hogy szent Istvánnak teljes és megbízható életirát várhatassuk. Ezzel a szándékkal fogott Karácsonyi János is munkájához: mint ő maga mondja előszavában: igazat akart mondani, a valóságot kereste, eltávolítva mindazt, ami a kései iróktól szent István életéhez hozzáragasztott sallang vala. Karácsonyi tehát alapos revizió alá vette szent István életének minden adatát, első sorban magukat a kutfőket. Munkálkodásának idevágó eredményei legnagyobb részben ismeretesek már Karácsonyinak korábbi — Szent István király oklevelei, A Hartvik-vita sarkpontjai. Hol bővítették ki a Hartvik-legendát — könyvből, illetve közleményeiből, azért ezekre fölösleges volna e helyütt kitérnünk. De nemcsak a tisztogatás, a küzgázítás nehéz munkáját végezte Karácsonyi János, hanem új eredményekkel is gazdagította köny-

vét. Hyenek, hogy csak néhányra is rámutassunk: szent Albert bejöveteleének időpontja, keresztelése és keresztapásága, a trónörökösrendezésében az árpádházi hercegek genealogiája: Géza felesége, szent István anyja [stb.]. Karácsonyi könyvét nagy megnyugvással fogadjathatjuk; a munkának előnyeit, melyek Karácsonyi írói egyéniségének is erényei, fölösleges lenne elősorolni. Karácsonyi mint hivatásos történetíró mindenben és mindig az igazságot keresi. Szíve egvaránt telve van egyházának szeretetével; ez adja neki az erőt ahhoz a munkássághoz, mely nála szünetet nem ismer, történelmi irodalmunkra pedig a késő korig gyümölcsöző marad. A számos képpel díszített szép könyv ára 3 korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, IV., kecskeméti-utca 2. szám.

* *Népiratok*. A Szent-István-Társulat kiadásában, a Népiratok sorozatában újonnan megjelentek: Pásztorjáték, (215. sz.) Irta Domonkos István, Kedves, bájos, falusi kép, mely erkölcsi tartalommal, melybe a szerző bele-vonta azt a misztikumot, hogy a nép karácsony este Jézus és angyalai számára az ételből és italból hagyni szokott az asztalon, hogy amíg az éjfél misén van és Jézus megerkezik, éhenszomjan ne maradjon. Ebben a kis színműben egy szegény gyermeknek és anyjának megmentőjévé válik a kitett étel, s az irgalmasság megdicsőítése zeng ki az előadás és magyaros nyelv tekintetében igen élvezhető műből. Ára 20 fillér. — A bor kezelése a pincében. (216. sz.) Irta Czike Imre. Kisgazdáink legnagyobb része ma sem törődik, vagy nem is tud banni a borral; vagy időnekelötte túl ad rajta, vagy járatlansága miatt megromlik a pincéjében. Ez a kis könyvecske hasznos útmutatásokat ad, hogyan kell banni a borral. Ára 8 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

CSARNOK.

A görög világnézet.

Irta: Kárpiss János.
(Folytatás.)

Az istenek mégis általában gyakran jelennek meg a földön az emberek között. Zeus szívesen résztvesz az aithiopok lakomáján, s minden isten kedvesen fogadja az áldozati illatot. Az emberek tehát egészen közel éreztek magukat a halhatatlanokhoz, hiszen sok kedves szolgálatot tettek nekik. Innen van, hogy a görög ember, midőn imádkozott, mintegy jogi álláspontra helyezkedett istenével szemben, s a tett szolgálatokra hivatkozva mintegy elvárta óhajtatásának teljesítését. Chryses, Apollon papja így imádkozik az ő urához: „Hallgass meg, ezüst-ijas isten, te, ki Chryset meg a felséges Hílat oltalmazod, s Tenedoson hatalommal uralkodol. Smintheusz! Ha valamikor néked tetsző templomot betetőztem, vagy ha valamikor kövér bika és kecskecombokat égettem neked áldozatul, teljesítsd kérésemet: lakoljanak a danaok az én könnyeimert a te nyilaid által!” Itt a különbség közöttünk. A keresztény ember pusztán az isteni kegyelemtől várja kérésének teljesítését, de erre még méltónak sem találja magát. S a görögök sokszor még arra is kényszerítik, hogy csodajellel vagy plane esküvel tegyenek ígéretet a kérés teljesítését illetőleg.

Thetis is ezt követelte Zeustól, amidőn fia megboszulását kérte. S a felleggyújtó isten maga mondja, hogy ha fejével reabínozt, akkor megbízhatik a szavában, mert az részéről a legnagyobb zalog a halhatatlanok között, s az a szava,

amelyet fejbőlintással helyben hagyott, többé meg nem másítható, nem esalfa s nem marad teljese-
desed nélkül.

Innen származik az eskünek szent-
sége, amelynek megpecsételése sokszor álla-
tot (különösen vadkant) áldoztak, s húsát elás-
ták vagy a tengerbe dobták mint átkozottat. Az
esküszegést különben mindig megtorolja az ég:

„Mert aki önként adja magát hamis esküvére
Az megesálja magát és vétkezik maga ellen: bizrást
Mert hisz az esküszegőt leiporja bizonytalán a Végzet
Mig aki hü marad, annak a nemzetsége virágzik“
(Hesiodos Munkák és Napok 282. s köv.)

A delphoi jósda pedig Glaukosnak, amidőn
álokoskodással ki akarta játszani esküjét, azt
mondta: „Az eskünek névtelen fia van, kinek
nincs sem keze, sem lába, de ezért utána iram-
lik a vétkesnek, el is éri és tönkretesz házasa-
tól, mindenestől.“ (Herodotos VI. 86.)

Ezért, hogy az istenek az emberek erköl-
csit kitapasztalják, gyakran bejárják emberi alak-
ban a földnek városait. De nem annyira a bü-
nös cselekedet indítja őket haragra, hanem, ami
miatt olykor nem is engesztelhetők, a szemé-
lyüket ért sérelem. Ilyen személyes sére-
lemért lakolt Niobe, Amphion thebai királynak
a leje. Midőn egyszer a thebai nép az ünne-
pen Leto istenasszonynak áldozni akart, a ki-
rályné gögősen kifakadt az istennő ellen és ma-
gának követelte az áldozatot, mert, — úgy mond,
— alakjára és természetére nevezte az őt, de
meg a női erőnyekben is kiválóbb, hiszen neki
tizenkét csinos gyermeke van, míg Letonak csak
kettő. Megharagudott erre az istenség és pana-
szára gyermekei: Apollon, a napnak az istene
és Artemis, az erdő istenője elővették láthatat-
lanul pusztító isteni nyilaikat és leölték Niobe-
nak mind a tizennégy gyermekét, s a boldogta-
lan any a Siplyos hegy kopár ormára vonult
és véghetetlen bújában kővé meredt. Többnyire
életükben büntetik meg az istenek az embe-
reket, mert holtuk után nem ők ítélkeznek fö-
löttük.

Elainte földi bírák ítélkeztek a megholt
felett. Még emberi alakjában ítelték meg. De
mivel így a külső, amely a belső gyalázatot el-
fedez, gyakran felvezette őket, ezért Zeusz
úgy rendelte, hogy holta után meztelenül ítél-
jék meg az emberek pusztá lelkét. A földi
bírákat is rendelt. Tulajdon fia Minos az igaz-
ságszeretetről híres krétai király lett az alvilág
első bírójának. Majd amint inkább kifejlődött az
erkölcstan, több lett a bírák száma. Aiakos az
Európából jövők, Bhamamantys az Ázsiából jö-
vők lelkeit ítéli meg. Hozzájuk Platon még egy
negyediket, Triptolemost adja, mint vizsgálóbíró.

Holta után kezébe veszi a bíró az ember-
nek meztelen lelkét, s megvizsgálja, vajjon a
szenvedélyek, a bűnök mennyi sok sebet ejtet-
tek rajta, mert ahogy a korbácsütés a lusta
szolgának a testén, — mondja Platon, — olyan
nyomot hágy a bűn az embernek a lelkén. S
akinek lelke tiszta volt, azt a boldogok elyseumi
mezeire küldte, ahol tovább foglalkozhatnak tet-
szésük szerint kedvenc ügyeikkel, de merő seb
volt a gonosznak a lelke, s azt letaszította a
Tartarosba, hogy ott örök kínokat szenvedjen.
S ha aztán olyan lélek akadt a kezébe, amelyen
kisebbszerű gyarlóságok enyhébb sebeket ejtettek,
s így nem volt egészen tiszta, azt leküldte azu-
tán a tisztulásnak mezeire. Itt aztán hosszabb-
rövidebb ideig különféle kínokat kellett kiállania
és miután ivott a Lethenek, a feledésnek a ví-
zéből, háromszor kellett visszatérnie a földre,
s más és más emberben végig élnie újból az
életet, míg végre egy tökéletesebb emberbe jutva,
abban tiszta életet élt, s azután eljuthatott a

boldogok mezeire. Ime itt van a keresztény
tisztító helyének a pogány görögök termé-
szetes gondolkozásából folyó fenyes bizonyítéka.

A túlvilági életet azonban gyengébbnek
tartották a földi életnél, s bizonyos részvétellel
nézték még a boldogok mezején élő lelkeket is.
Ezért panaszkodnak az életnek gyors mulásán
és felnek az alvilágtól. Megkapó őszinteséggel
fejezi ezt ki az élcés Anakreon, aiol dalköltő:

„Deres ime a halánték, fejem őszbe van csavarva,
Oda már az ifjúságom, fogaim megodvasodtak.
De kevés időm maradt még nekem édes életemből,
Emiatt gyakorta sírok, iszonyodva Tartarostól.
Iszonyú a Hádes-ország, de keveseres ám lemenni:
Oda jutni vajmi könnyű: ide vissza nincs menekvés.“
(Ford. Ponori Thewrewk Emil.)

Ezért igyekeznek úgy megfelelő munkával,
mint mérsékelt élvezettel kihasználni és kedvessé
tenni a földi életet, amelyet nyilvánvalóan többre
becsülnek a túlviláginál. A földi életnek ezen
sajátos megbesülésén nyugszik különösen erköl-
csi világnézetük és ehhez igazodniak társad-
almi nézeteik.

Legfőbb erkölcsi törvény az emberben az
aidos, a morális becsvágy, amely ab-
ban áll, hogy az ember érzi a maga becsét, az
maga értékét, s ezért aztán minden olyan do-
logtól óvakodik, amivel azt csorbíthatná. Ez te-
hát nem egyéb, mint az embernek erkölcsi
önérzete. Ellentétben áll vele a hübris, a
gögös felfuvalkodás, az önhittség, amely csak
önmagát imádja, s önző érdekeit még a leg-
szentebb igazságnak és méltányosságnak is fö-
léje helyezi. Az az ember, aki indulatainak pa-
rancsolni nem tud, el van veszve, mert a gög
minden erkölcsi romlásnak főforrása. Így járnak
az Odyszeiában Penelope kéri, akik hóbor-
tos nagyzásukban, egbekialtó gögjükben sem
embert, sem törvényt nem ismernek, mindnyá-
jukat gyalázatos vég éri.

Az igaz ember azért mindig szemé előtt
tartja az isteni és emberi szokások által szen-
tesített törvényeket, mert a nagyravágyást,
mely a határvető szabályokon magát túleszi,
mindig utóéri méltó bünhődése. Kroisos a dús-
gazdag lydiai király tömérdek kincsével büsz-
kélkedve, azt hitte, hogy a világ legboldogabb
embere, s a hőles Solont, aki nem őt mon-
dotta annak, hideg megvetéssel elbocsátotta.
S ime valóra vált Solonnak a szava. Az istenek
letiporták a gögös önhittséget. Betört Kyros ha-
talmatlan hadsereggel, elfoglalta és felégette Sar-
dest, Lydia fővárosát, s a kincseitől boldog
Kroisos szinte a máglyán fejezte be életét. Poly-
krates, a samosi tyrannos nem tudott gazdasá-
gában és szerencséjében betelni a nagyravá-
gyástól, s jölehet óva intette őt barátja Anasis,
egyiptomi király, ő mégis tengeri hatalomra tö-
rekedett, de törbe esalta őt Magnesia ura, Oro-
itos és utálatos módon ölte meg: keresztre fe-
szítette.

De nemcsak egyesek, hanem népek és vá-
rosok is lakottak nagyravágyásukért. Ez igazol-
ják a perzsa háborúk. A nagyravágyó perzsák
megtámadták az istenek földjét, Görögországot,
s ime a másfél milliónyi perzsa sereget az alig
harmincezernyi görög had diadalmas ütközetek-
ben teljesen megverte. A nagyravágyást boszulta
még a sicíliai vállalat szerencsétlen kimenetele
és a peloponnesosi háború gyalázatos vége,
amely megástá a görög szabadságnak sírját.

Méltán bizonyítja tehát Herodotos, a tör-
ténétírás atyja, tényekkel történeti művében,
hogy a nagy birodalmak, amelyek egymásután
romba dőltek, a hatalmas férfiak, akik elbuktak,
megérdemelték sorsukat, mivel átlépték azon
határokat, amelyeket az istenség halandó em-
berek számára felállított.

Az önmérsékletet, az igazságosság alap-
ját tartották ezért sarkalatos erőnyeknek, mert
általa a test és a lélek a legszebb összhangban
együszik. A kínálkozott sok élvezetről lemondani
tudó Odysseus az erkölcsös elhatározásnak a
legkiválóbb példája. Kalypso nympa tartóztatja
Ogygia szigetén és kéri, legyen a férje, s mint
halandó embernek még az istenek legdrágább
kincsét, a halhatatlanságot is kész neki meg-
szerezni és megadni, de Odysseus sirva gondol
édes hazája földjére és hűséges feleségére, s
visszautasítja az istennő ajánlatát. Majd midőn
a Nap szigetére érkeznek, nem öli le a Nap-
istennek marháit, de társai nem tudnak ural-
kodni magukon, megteszik, s méltán mondja
róluk Zeus, hogy a saját balgaságuk folytán a
vözegeten felül is szenvednek bajokat és mind-
nyáján elpusztulnak.

S hogy a lelki tisztaságot mint po-
gány nép sokra becsülték, annak bizonyosága
Pallas Athene istenasszony általános tisztelete,
akit thea parthenosnak, szüzi istennőnek nevez-
tek, mint olyat, akinek férfi soha nem nyúlt. A
házasságról is igen helyes, reális nézeteik
voltak, mert nem juttattak benne túlságos részt
a szív sokszor nem épen jőzön érzelmeinek,
hanem elsősorban szükséges volt a szülők köl-
csönös megegyezése és csak azután szerepel
az egyéni tetszés, aztán meg nagyon is kellett
hozzá. A völgenynek meg kellett vennie a leányt.
Már Homerosnál alphisiboios, vagyonszerző,
ökörszerző az eladó leány jelzője. Rendesen
állatokot, ökröt, birtokot, fegyvereket adtak a
leányért. Így volt 10, 50, 100 ökröt érő leány
szépsége és módja szerint. De a leánynak is
megfelelő hozománnyal kellett rendelkeznie. —
Nagyon szégyen volt a leányra, ha idején nem
ment ferjhez. Ezért már Homerosnál is hangoz-
tatják a ferjhez menést, így Nausikaa-nak örökké
szép jelenetében. Midőn a dieső Odysseust a ten-
geri vihar hajótörötten a bajnok Alkinoos ki-
rálynak földjére vetette, akkor Athene istenass-
zony felkereste a remek hálóteremben Nausi-
kaát, a termetre és alakra az istennőkhöz ha-
sonló királyleányt, s mint szellő odalebbenne feje
fölé így szólt: „Nausikaa, hogyan lehetsz te
ilyen hanyag leánya mamádnak? Ime gondo-
zatlanul hevernek pompás ruháid, pedig már
közel van a lakodalom, melyen majd magadnak
is szép ruhákat kell öltened és azoknak is adnod,
akik hazavisznek. Pedig ilyesmire kelti jó híret a
leánynak az emberek közt, s örülnek ám az atyja
s tisztos anyja! — Menjünk hát ruhamosni hajnal-
hasadtakor: én is veled megyek segíteni, hogy men-
tő előbb készen légy. Mert nem sokáig maradsz
már hajadon! . . .” Másnap jókerekű kocsira rakva
a sok finom ruhaneműt, elindult a fehérkarú ki-
rályleány csinos szolgálóival ruhamosni az ál-
landó mosóhelyekhez. S miután elégezték a
munkát, maguk is megfürödtek, s míg a parton
száradt a fehér ruha, ők levette fejkendőiket
labdjátekkel mulattak. Egyszer csak a folyóba
repült a labda, nagyot sikitottak, s erre felé-
redt a bozóthoz almából a sokat túrt isteni
Odysseus. Ruhátlanul előállt, ahogy a tenger
épen kivette. Nausikaa nem ijedt meg tőle,
meghallgatta kérését, ruhát adott neki s megfür-
ödvé, miután azt magára öltötte, álmélkodva
nézte a királyleányt, s minden tartózkodás nél-
kül azt mondta: „Vajha ilyen ferj volna szá-
mozra is rendelve, olyan, a ki itt lakik és vajha
szivesen maradna közöttünk ez az idegen.“ —
De mint okos leány mégsem engedte, hogy vele
együtt menjen a városba, felve, hogy okot ad a
phiaiakok szöbeszédjére, s azt rebesgetik majd
mindjárt: vajjon hol foghatta Nausikaa ezt a
deleg idegent, bizonyára a ferj lesz. — Azután
meg már Homeros is mintegy a házasság szent

ségét ünnepli Hektornak és Andromachénak tiszta frigyeiben, míg ellenben a házasságtörő Helenéről, jölehet a világnak legszebb asszonya, bizonyos hidegséggel és olyik helyt megvetéssel is szól.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Faust. A lap kellő irányítására a szerkesztőség már rég intézkedett s most ismételtlen megtette. Talán lesz fogantatja is. A fordítást pedig készséges örömmel várjuk. A küldöttéket fel-felhasználjuk. Üdv!

R. j. d. T. Kaptuk és hálás köszönettel nyugtáztuk. Közelebről sorát ejtjük, további szives támogatását is remélve és várva.

Bekecsalyi. Szándékunk volt kiadni, de többszöri figyelmes átolvasás után is olyan hiányokat, hézagokat találtunk, amelyek az egészek megértését megnehezítik.

Ha méltóztatnék újabb átdolgozásra vállalkozni — a kéziratot (kivételesen) készségesen visszaszármatatjuk. Szives értesítést, egy levelezőlapon, várjuk.

P. J. Bpest. „Közérdek” hetenkint kétszer. Másról nincs tudomásunk.

Hargita. Nem közölhetjük. Miért? Sok okból, melyeknek kifejtését ne kívánja.

Hol édes a halál? Inkább próza, mint vers. Nem közölhető.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és passú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely esupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögmeter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 1/2 marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vizyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

FÖRÁKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-örvos-fele

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketiséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerzetében. DEBRECZEN.

BAUMANN ARNOLD

GÖZÉRŐRE BERENDEZETT ASZTALOSARUGYAR GYULAFEHÉRVÁRT.

T. CZ.

Szives figyelmehe ajánlom azt, hogy eddigi

NAGY BUTORRAKTIÁROMBAN

60 teljesen berendezett szalon, ebédlő, hálószoba stb. bármikor megtekinthető.

A VIDÉK LEGNAGYOBB SZÖNYEGRAKTÁRA

szalon- és fűtőszőnyegeken, nálam található nem kevésbé nagy raklár **HAJLITOTT SZÉKEKBEN.**

Diványok nagy választékban teljesen készen kaphatók.

Kárpitos- és díszítő-műhelyem kiváló szakértelmű munkatérkökkel van ellátva.

Ajánlom egyidejűleg saját készítményűi galv. acélsodrony ágybetétét és kocsifűtőcselmezt.

TEMETKEZÉSI INTÉZETEM

a legmagasabb igényeknek is teljesen megfelelően van berendezve, mindenkor 100, sőt több koporsót tartáron s két gyászkozsát, köztük egy díszes üveghöszöt. Már a 100 koronát meghaladó temetéseknel új találmányú s higiénikus szempontból kiváló előnyvel bíró legfrísztítő készütlekemet (desinfectio-apparat) ingyen adom használatra.

Elvállalom **épitelt, butor, portál készítését és gyógyszerzetárak berendezését;** javítási s minden szakembéba vágó munkálatokat. Mindenemü **mázoló munkák** gyorsan és tisztésen készíttetnek el.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, györi és kassai székesegyházak orgona-épitője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatic) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnyvel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzletünkben 450-nél több **új orgona** mű került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor-ig).

Mindenemü **javitásokat, hangolásokat és átépitéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Siker hirdetésekkel

csak a hirdetések célzerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alak-jával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek elérése céljából forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához** **Budapest, IV. Ferenciek-tere 3.**, ezen iroda a siker elérésére szük-séges felvilágosításokkal díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti-sorai, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezménynek engedé-lyezése mellett számíthatnak fel; ezen intézet igénybevétele által több nagy előny mellett a hirdetési költségekben megtakarítás is elérhető.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kerjen iratot, ingyen és bérmentve kap-ható a **szabd. Hatfűy gyógyszeriar által Majna Frankfurt.**

Hirdetések jutányos árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Sürgöny: **Blaskovits Sokszorosán kitértetve.**

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá- gos műfes- tészeti és iparművé- szetiintézet. Alapított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylekű áldozatkésztsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipszmárvány (stucco), keresztek aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. Szegé- nyebb egyházaknak 25% engedmény!** **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

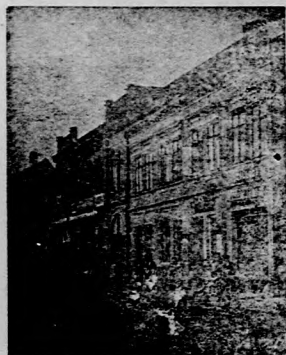
Egy életnagyságú arckép, mert örök hece van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándécul szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok'

aranyozott szélel

magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	160.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☛ Villamos világítás. ☛ Fürdő.

Telefon. ☛ Társas kocsi. ☛ Kitűnő konyha. ☛ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☛ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.